

Integruoto vadovėlio „Jaunas ir pilietiškas“ recenzija

Visų pirma svarbu akcentuoti tokių mokymo priemonių svarbą, kadangi vedant seminarus įvairiuose regionuose dažnai girdėti pastebėjimai, kad jiems trūksta pamokų planų, kurie leistų kalbėti apie labai konkrečius šiandienos iššūkius – nuo to, kaip socialiniai tinklai transformuoja mūsų socialinius santykius ar darbo galimybes, iki to, kokius išbandymus šiandien patiria demokratija ir kodėl šiandien knygų lentynas užpildo knygos, perspėjančios apie laisvos visuomenės ir demokratijos krizę ar net baigtį. Tad šis vadovėlis užpildo labai svarbią nišą suteikdamas mokytojams galimybę su 5-8 klasių mokiniais tokiais aktualiomis temomis kaip melagienos, realybės ir virtualybės santykis, atliekų rūšiavimas ir perdirbimas, verslo etika, skurdo problematika ir t.t.

Kiekviena atskira tema pradedama infografiku, kuris ne tik įvesdina į temą ir svarbiausius jos aspektus, tačiau ir daro tai mokiniams itin patrauklia forma. Infografikai šiame kontekste veikia kaip tolimesnį savarankišką mokinių darbą atliekant užduotis įgalinanti medžiaga. Kiekvienas užsiėmimas, nurodant galimą jo eigą, mokiniams pateikia ir reikalingus analitinius instrumentus, kuriuos pasitelkiant analizuojami iškelti klausimai.

Be to, kiekviena tema yra suskirstyta į potemes, prie kurių nurodytas laikas, kurį derėtų skirti užduotims atlikti. Svarbu tai, kad kiekviena potėmė formuluojama kaip klausimas, o tai atveria kelius mokinių diskusijoms. Būtent gebėjimo diskutuoti ugdymas yra vienas didžiausių šio vadovėlio privalumų. Mokiniai raginami diskutuoti pasveriant kiekvieno dalyko plusus ir minusus. Taip ugdoma ne tik savirefleksija analizuojant, kas gi lemia mano pasirinkimus, tačiau ir gebėjimas suprasti kitą žmogų ir tai, kodėl jo pasirinkimai gali būti skirtingi nei mano.

Diskusinė prieiga lemia ir tai, kad mokytojo vaidmuo nėra apibrėžiamas kaip teisingų atsakymų šaltinio, o veikiau kaip diskusijos skatintojo, provokuojančio mokinio mąstymą, skatinančio išplėsti konkretaus fenomeno analizę pridėdant daugiau perspektyvų, apie kurias mokiniai natūraliai galėjo net ir nepagalvoti.

Mokytojams itin pravartu, kad kiekviena pamoka turi mokytojo ir mokinio skiltį. Mokytojo skiltyje siūloma galima pamokos eiga, pateikiami galimi užduočių atsakymai, diskusijų kryptys. Taip pat kiekvienas mokytojas yra laisvas pamoką persidėlioti savaip – tam tikras potėmės išimti, keisti jų eiliškumą. Taip palengvinama integracija, o taip pat ir pritaikymas prie konkrečios mokinių auditorijos poreikių.

Pastebima ir medžiagos pateikimo įvairovė (infografikai, lentelės, tekstinė medžiaga, animuoti video ir t.t.) bei užduočių įvairovė (lentelių pildymas, apklausos, atviros diskusijos, statistinės medžiagos interpretacija, vaizdinės medžiagos analizė ir t.t). Tai daro ugdymo procesą ne monotonišką, o kartu leidžia pasireikšti skirtingiems mokinių gebėjimams.

Svarbu, kad kiekviena tema užbaigiama įsivertinimu, kuris padeda apibendrinti tiek įgytas žinias, tiek jų praktinio pritaikymo savo kasdienybėje galimybes, o kartu per klausimus ir kreipia mokinius tolimesnio domėjimosi link.

Kalbant apie pastabas, būtų galima nurodyti tai, kad kiek trūksta nuoseklus temų išdėliojimo. Trumpai tariant, temų yra daug ir itin aktualių, tačiau nėra aišku ant kokio vieno siūlo jos susiveria ir kur nuosekliai veda. Viena tema šiuo atveju neišplaukia iš kitos, o tai mokymosi procesą, jei vadovėlis būtų taikomas nuosekliai, darytų kiek fragmentišku. Vis tik, jei pagrindinė vadovėlio užduotis yra padengti temas, kurių nagrinėjimui stinga medžiagos, tai minėtas fragmentiškumas netampa problema, nes tokiu atveju pamokos iš vadovėlio mokytojo yra pasitelkiamos integruojant jas į nuoseklų savo susidarytą ugdymo planą.

Taip pat ateityje atsižvelgiant į bendrąsias ugdymo programas būtų galima konkrečiai nurodyti, kokio konkretaus dalyko kokiai temai padengti gali būti panaudotas atitinkamas pamokos planas.

Be to, būtų galima pagalvoti apie tai, kaip konkrečias temas ir užduotis būtų galima modifikuoti pritaikant jas specialiųjų ugdymo poreikių turintiems mokiniams arba tiesiog diferencijuojant pagal lygį.

Kadangi pati mokymo priemonė yra elektroninė, tai atsiveria galimybės jos praplėtimui arba jau egzistuojančių planų koregavimui. Pastarajam dalykui būtų pravartu megzti kontaktus su mokytojais, kurie išbandę konkrečius užsiėmimų planus galėtų pateikti atgalinį ryšį, kas pavyko, o kas pamokoje ne iki galo pasiteisino, o taip pat teikti savus papildymo siūlymus.

Kiekvieną užsiėmimą praturtintų ir šaltinių bei naudingų nuorodų sąrašas, pagal kurį būtų galima ieškoti papildomos informacijos, gilinti savo žinias konkrečiu klausimu.

Recenzentas
Donatas Puslys